

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **nezl. A. O.**, zastoupený Mgr. Jekatěrinou Sochorovou, advokátkou v Praze 1, Dlouhá 16, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 7. 2004, č. j. 11 Az 225/2003 - 29, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna zástupkyni stěžovatele, Mgr. Jekatěrině Sochorové, advokátce v Praze 1, Dlouhá 16, **se stanoví** ve výši 1075 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 13. 10. 2003, č. j. OAM-1467/VL-01-P08-2002, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že důvodem podání žádosti o udělení azylu nezletilého dítěte zastoupeného jeho zákonnou zástupkyní bylo narození v České republice a potíže zákonné zástupkyně v zemi původu, které spočívaly

ve vyhrožování ze strany neznámých osob. Její potíže přitom byly zapříčiněny odmítnutím jejího otce, jakožto předsedy volební komise, zfalšovat výsledky komunálních voleb.

Proti citovanému rozhodnutí podala zákonná zástupkyně žalobce včas žalobu, ve které žádala, aby jí bylo dovoleno poskytnout jejímu dítěti bezstarostné dětství a aby nebyli vyháněni ze země, kterou považují za svou vlast. V doplnění žaloby pak zákonná zástupkyně žalobce uvedla, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/l967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 14 a § 91 zákona o azylu. Podle jejího názoru je jejich situace natolik závažná, že se žalovaný měl zabývat žádostí hlouběji a posoudit ji především v souvislosti s § 14 zákona o azylu. To však neučinil a vše nasvědčuje tomu, že o této možnosti ani neuvažoval. Proto zákonná zástupkyně žalobce požadovala, aby Městský soud v Praze napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 14. 7. 2004, č. j. 11 Az 225/2003 - 29, byla žaloba zamítnuta. Podle uvedeného soudu žalobce v podané žalobě poukazoval na neúplně zjištěný stav věci, což však činil v obecné poloze. Proto soud rovněž v obecné rovině konstatoval, že dle jeho názoru před vydáním napadeného rozhodnutí byl skutkový stav zjištěn dostatečně, když v napadeném rozhodnutí žalovaný uvedl, které skutečnosti odůvodňují vydání napadeného rozhodnutí, a tyto byly z obsahu správního spisu spolehlivě zjištěny. K důvodům, které žalobce uváděl v průběhu správního řízení ve vztahu k podmínkám upraveným v ustanovení § 12 zákona o azylu soud uvedl, že sám žalobce se narodil v České republice a v zemi původu dosud žádné problémy neměl. Jeho zákonná zástupkyně však uvedla, že se obává jeho únosu resp. ohrožení žalobce v případě návratu do země původu. Rovněž jí bylo vyhrožováno, a sice, aby se rozvedla se svým manželem. Uvedené důvody nemohou být považovány za důvody pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, protože se nejedná o pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů. Žalobce v podané žalobě ani netvrdil, že by byl v zemi původu pronásledován. Podle názoru Městského soudu v Praze absenci dostatečných tvrzení o konkrétních důvodech žádosti o azyl nelze „nahrazovat“ poukazem na celkově nepříznivou situaci v zemi původu žadatele. Pokud žalobce vyčítá napadenému rozhodnutí, že se nezabývá konkrétními dopady obecných poměrů v zemi původu na jeho osobní situaci, bylo především na žalobci, aby svoji situaci správnímu orgánu podrobně vylíčil, aby bylo lze posoudit případné naplnění některého z důvodů pro udělení azylu. K otázce nedostatečné aplikace ustanovení § 14 zákona o azylu soud konstatoval, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a je na posouzení správního orgánu, nakolik konkrétní okolnosti uváděné žalobcem o azyl posoudí jako okolnosti zvláštního zřetele hodné. V daném případě dospěl správní orgán k závěru, že po posouzení osobní situace žalobce humanitární azyl neuděluje. Skutečnosti uváděné žalobcem v azylovém řízení nelze považovat za výjimečné a mimořádné skutečnosti, které by udělení humanitárního azylu odůvodňovaly. O způsobu, jakým žalovaný rozhodl o tom, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, uvážil uvedený soud tak, že okolnosti, které by odůvodňovaly závěr o tom, že je v případě žalobce dána překážka vycestování, ve správním řízení ani v podané žalobě uvedeny nebyly; žalobce pouze uvedl, že se obává ohrožení v případě návratu do země původu. Žádné konkrétní okolnosti však ve správním řízení neuváděl. Tím méně pak okolnosti, které by svědčily o tom, že by k takovému nebezpečí mělo dojít ze strany orgánů státní moci. Městský soud v Praze za nepřípadnou označil i námitku týkající se formálního nedostatku napadeného rozhodnutí spočívajícího v absenci podpisu

oprávněného pracovníka žalovaného, a to z toho důvodu, že správní spis obsahuje opis napadeného rozhodnutí, který je tímto podpisem opatřen.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) prostřednictvím své zákonné zástupkyně včas kasační stížnost ve smyslu § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Rozhodnutí správního orgánu a následně rozhodnutí Městského soudu v Praze stěžovatel napadá v celém rozsahu pro jeho nezákonnost způsobenou tím, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí, nebyly úplné, došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a dále § 34 odst. 1 správního řádu, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřebuje zodpovědět; rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, t. j. není zde logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně. K odůvodnění své kasační stížnosti stěžovatel poukázal na to, že v Arménské republice jsou porušována lidská práva, kde je život stěžovatele i jeho zákonné zástupkyně ohrožen na životě, a nemají se kam obrátit o pomoc, protože stát takové poměry trpí a podporuje. V daném případě jde i o důvody humanitární, na základě kterých by bylo možno k udělení azylu použít i § 14 zákona o azylu. V této souvislosti stěžovatel poukazuje na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991, A-201, 69-70, a rozsudek ve věci Vilvarajah z roku 1991, A-215, 3 (vyhoštění). Dále se dovolává názoru v Příručce k postupům a kriteriím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, kde je v čl. 53 uvedeno: „Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojena s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu). V těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě.“ Rovněž upozorňuje na čl. 43 téže příručky, podle kterého „tyto úvahy (opodstatněné obavy z pronásledování) se nemusí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele. To, co se stalo například jeho přátelům, příbuzným a dalším členům stejné rasové nebo společenské skupiny může klidně ukazovat, že jeho obavy v tom smyslu, že se sám dříve nebo později stane obětí, jsou opodstatněné. Relevantní jsou zákony země původu a zejména jejich aplikace.“ Vzhledem k uvedenému se stěžovatel obrací na Nejvyšší správní soud v Brně a navrhuje, aby tento ve smyslu § 107 s. ř. s. přiznal odkladný účinek vykonatelnosti napadeného rozhodnutí a vydal rozsudek, kterým se rozhodnutí Městského soudu v Praze ruší a věc se mu vrací k dalšímu projednání. Stěžovatel současně žádá o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů a tlumočníka.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť má za to, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Podle žalovaného v případě stěžovatele nebyla shledána existence žádného taxativně vymezeného důvodu udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Žádný zvláštního zřetele hodný důvod udělení azylu podle § 14 zákona o azylu rovněž nebyl zjištěn. Tvrzení zákonné zástupkyně stěžovatele v kasační stížnosti jsou obecného rázu, nemají vztah k případu stěžovatele, a tudíž jsou irelevantní. Žalovaný považuje kasační stížnost za nedůvodnou, stejně tak návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, proto navrhuje aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

S ohledem na obsah kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dovodil, že stěžovatel měl v úmyslu ji podat z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 5. 3. 2002 podala M. G. jménem svého nezletilého dítěte žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že důvody žádosti jejího dítěte jsou totožné s důvody, které uvedla ve své žádosti. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak zákonná zástupkyně stěžovatele sdělila, že žádost podala z důvodu potíží, jež měl její otec jako předseda volební komise do prezidentských voleb. Ze strany neznámých osob bylo po něm požadováno, aby zfalšoval výsledky voleb. Poté, co to odmítl, začali po něm střílet. I poté, co v důsledku událostí dostal infarkt a byl odvezen do nemocnice, bylo jejímu otci, jakož i celé rodině, vyhrožováno. Zákonná zástupkyně stěžovatele dále uvedla, že obdobné potíže měl i její manžel, kterému po ukončení základní vojenské služby vyhrožovali fyzickou likvidací, pokud se s ní nerozvede. Stejné potíže by měl nejspíš i její syn v případě návratu do země původu. Obávala se, že by mohlo dojít k nejhoršímu, že by byl její syn unesen. Domnívala se, že by jí policie potřebnou pomoc neposkytla, neboť není nezávislá a spolupracuje s těmi, kteří jsou u moci. Zákonná zástupkyně stěžovatele vyjádřila přání zůstat v ČR, kde se cítí být v bezpečí.

Podle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Na základě § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení

azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Na základě zjištěného skutkového stavu věci má Nejvyšší správní soud za prokázané, že stěžovatel prostřednictvím své matky, jako své zákonné zástupkyně, žádá o udělení azylu zejména z důvodu obavy z možného únosu či fyzického útoku na jeho osobu. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami v domovském státě, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná. Ohrožení žadatelů o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu, neboť není pronásledováním ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování by mohlo být v souvislostech tvrzených zákonnou zástupkyní stěžovatele pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před prokázaným ohrožením, pokud by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, neboť nelze vycházet z pouhého tvrzení o protizákonném chování soukromých osob, když toto chování nijak neprokazuje. Zákonná zástupkyně stěžovatele ani její příbuzní se přitom o možnou nápravu ani nepokusili a na příslušné orgány země původu (policii, prokuraturu) se vůbec neobrátili. Teprve tolerance nezákonného jednání, nebo dokonce odmítnutí ochrany státními orgány, by bylo důvodem pro kladné vyřízení žádosti.

K námitkám týkajícím se pochybení žalovaného při zjišťování skutkového stavu věci, Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaný postupoval v souladu se správním řádem, dostatečně zjistil skutkový stav věci, když při svém rozhodování vycházel z podání a výpovědi stěžovatelky, jakož i ze zpráv MZV USA o situaci v Arménii. Nejvyšší správní soud neshledal žádné pochybení, pro něž by bylo nutno napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Za nedůvodnou považuje zdejší soud i námitku zákonné zástupkyně stěžovatelky směřující k chybné aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Posuzování podmínek pro udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů podle § 14 zákona o azylu spadá do diskreční pravomoci žalovaného a jeho smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55). Nejvyšší správní soud neshledal ani v tomto směru ze strany žalovaného žádné pochybení. Zákonná zástupkyně stěžovatele má možnost řešit situaci prostřednictvím zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

K žádosti zákonné zástupkyně stěžovatele, aby byl ve věci ustanoven tlumočník, Nejvyšší správní soud sděluje, že v dané věci vycházel zdejší soud, na základě § 64 s. ř. s., z ustanovení § 18 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), podle kterého účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. V průběhu řízení však taková potřeba najevo nevzešla. Stěžovatelka podala kasační stížnost v češtině a dokázala na výzvy a poučení krajského i Nejvyššího správního soudu včas a řádně zareagovat. Za nerozhodné přitom soud

považuje, zda tak činil stěžovatel osobně nebo prostřednictvím advokáta. Otázka ustanovení tlumočníka by se tak nepochybně stala aktuální až v případě ústního jednání, které však zdejší soud s ohledem na ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.nenařídil.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšným žalobcům (stěžovatelům) náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupkyni stěžovatele, Mgr. Jekatěrině Sochorové, která byla ustanovena stěžovateli k jeho žádosti usnesením Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2004, č. j. 11 Az 225/2003 - 46, byla stanovena za jeden úkon právní pomoci po 1000 Kč (převzetí a příprava zastoupení – § 9 odst. 1 písm. f/ vyhlášky č. 177/1996 Sb.), k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 1 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky, celkem tedy 1075 Kč. Uvedená částka bude zástupkyni stěžovatele vyplacena do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. listopadu 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu